

Regeringens proposition

2004/05:128

Lönegaranti vid gränsöverskridande situationer

Prop.
2004/05:128

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Harpsund den 10 mars 2005

Göran Persson

Hans Karlsson
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i lönegarantilagen (1992:497). Det föreslås att ersättning enligt den statliga lönegarantin skall lämnas i fall där en arbetsgivare i ett annat land i Europeiska unionen eller i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Sverige är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens, det s.k. lönegarantidirektivet, och har arbetstagare som utför eller utförde sitt arbete för arbetsgivarens räkning främst i Sverige. I sådana fall skall samma bestämmelser i lönegarantilagen tillämpas som om det rörde sig om en konkurs i Sverige. Förslagen syftar till att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG av den 23 september 2002 om ändring av ovan nämnda direktiv.

I propositionen föreslås även ändringar i lagen (2004:575) om europabolag. Det föreslås att sådana borgenärer vilkas anspråk avser en fordran som omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen skall undantas från rätten att motsätta sig en flyttning av ett europabolags säte till en annan stat.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 7 oktober 2005.

1	Beslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lönegarantilagen (1992:497) .	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:575) om europabolag.....	7
3	Ärendet och dess beredning.....	8
4	EG-direktiven	9
5	Gällande rätt	10
6	Ändringar i lönegarantilagen.....	12
6.1	Rätten till lönegaranti vid gränsöverskridande situationer.....	12
6.2	Frågor rörande hanteringen av gränsöverskridande lönegarantiärenden	17
7	Skyddet för löneborgenärer i samband med att ett europabolag flyttar sitt säte	20
8	Ikraftträdande	24
9	Konsekvenser	25
10	Författningskommentar	27
10.1	Förslaget till lag om ändring i lönegarantilagen (1992:497).....	27
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004: 575) om europabolag.....	29
Bilaga 1	Rådets direktiv av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (80/987/EEG)	30
Bilaga 2	Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG av den 23 september 2002 om ändring av rådets direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens	36
Bilaga 3	Sammanfattning av departementspromemorian – Lönegaranti vid gränsöverskridande situationer (Ds 2004:47)	40
Bilaga 4	Promemorians lagförslag (Ds 2004:47).....	41
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna	46
Bilaga 6	Lagrådsremissens lagförslag	47
Bilaga 7	Lagrådets yttrande	51
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 mars 2005	54

1 Beslut

Prop. 2004/05:128

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lönegarantilagen (1992:497),
2. lag om ändring i lagen (2004:575) om europabolag.

2.1 Förslag till lag om ändring i lönegarantilagen (1992:497)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lönegarantilagen (1992:497)

dels att 1, 10 och 21 §§ samt rubriken närmast före 21 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 2 a, 3 a och 21 a §§, av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2004/05:57

Föreslagen lydelse

1 §

Staten svarar enligt denna lag för betalning av arbetstagares fordran (statlig lönegaranti) hos en arbetsgivare som

– har försatts i konkurs i Sverige eller i ett annat nordiskt land, *eller*
– är föremål för företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion.

1. har försatts i konkurs i Sverige eller i ett annat nordiskt land,

2. är föremål för företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion, *eller*

3. i ett annat land i Europeiska unionen (EU-land) eller inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-land) än Sverige är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i artikel 2.1 i rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens², senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG³.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §

I fall som avses i 1 § 3 lämnas betalning enligt garantin endast om arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utför eller utför-

¹ Jfr rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (EGT L 283, 28.10.1980, s. 23, Celex 31980L0987), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG av den 23 september 2002 om ändring av rådets direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (EGT L 270, 8.10.2002, s. 10, Celex 32002L0074).

² EGT L 283, 28.10.1980, s. 23 (Celex 31980L0987).

³ EGT L 270, 8.10.2002, s. 10 (Celex 32002L0074).

de sitt arbete främst i Sverige.

Om arbetsgivaren har försatts i konkurs i Sverige och arbetstagaren utför eller utförde sitt arbete för arbetsgivarens räkning främst i ett annat EU- eller EES-land lämnas inte betalning enligt garantin.

3 a §

Vad som i denna lag sägs om konkurs gäller i tillämpliga delar när en arbetsgivare är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i 1 § 3.

Lydelse enligt prop. 2004/05:57

Föreslagen lydelse

10 §

Om en arbetstagare har inkomster från en annan anställning under uppsägningstiden och dessa avser samma tid som arbetstagarens fordran i konkursen eller mot gäldenären vid företagsrekonstruktion, skall han eller hon upplysa förvaltaren eller rekonstruktören om inkomsterna.

Om en arbetstagare har inkomster från en annan anställning under uppsägningstiden och dessa avser samma tid som arbetstagarens fordran i konkursen eller mot gäldenären vid företagsrekonstruktion, skall han eller hon upplysa förvaltaren eller rekonstruktören om inkomsterna. *I fall som avses i 21 § skall upplysningen i stället lämnas till tillsynsmyndigheten.*

Sådan upplysning skall också lämnas om arbetstagaren får aktivitetsstöd vid deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Konkurs i annat nordiskt land

Lönegaranti vid gränsöverskridande situationer

21 §

Om en arbetstagare vill göra gällande att garantin skall ersätta en fordran som han har mot en arbetsgivare som har försatts i konkurs i ett annat nordiskt land, skall han ansöka om utbetalning av garantibelopp hos tillsynsmyndigheten för det län där han vistas. Ansökan prövas av tillsynsmyndigheten.

Om en arbetstagare begär betalning enligt garantin för en fordran som han *eller hon* har mot en arbetsgivare som har försatts i konkurs i ett annat nordiskt land *eller som i ett annat EU- eller EES-land än Sverige är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i 1 § 3*, skall arbetstagaren ansöka om utbetalning av garanti-

belopp hos tillsynsmyndigheten för det län där han *eller hon* vistas. Ansökan prövas av tillsynsmyndigheten. Prop. 2004/05:128

21 a §

Om en arbetstagare begär betalning enligt garantin för en fordran som han eller hon har mot en arbetsgivare som i ett annat EU- eller EES-land än Sverige är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i 1 § 3, skall tillsynsmyndigheten begära information om arbetstagarens utestående fordringar hos den behöriga garantiinstitutionen i det landet.

Om en arbetsgivare som har försatts i konkurs i Sverige har arbetstagare i ett annat EU- eller EES-land, skall tillsynsmyndigheten lämna relevant information om fordringarna vid förfrågan från den behöriga garantiinstitutionen i det landet.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om utbyte av information mellan tillsynsmyndigheten och behöriga garantiinstitutioner i andra länder.

Denna lag träder i kraft den 7 oktober 2005 och tillämpas i fråga om insolvensförfaranden som inletts därefter.

Härigenom föreskrivs att 10 och 12 §§ lagen (2004:575) om europabolag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Om bolagsstämman med stöd av artikel 8 i SE-förordningen har beslutat att bolagets säte skall flyttas till en annan stat, skall bolaget skriftligen underrätta sina kända borgenärer om beslutet.

Underrättelsen skall innehålla uppgift om borgenärernas rätt att enligt artikel 8.4 i SE-förordningen ta del av förslaget om flyttning och av en sådan redogörelse som avses i artikel 8.3. Vidare skall underrättelsen innehålla uppgift om borgenärernas rätt att enligt 12 § motsätta sig flyttningen.

En underrättelse behöver inte sändas till borgenärer, vilkas anspråk avser en fordran på lön eller annan ersättning som omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497).

12 §

Om Bolagsverket finner att det inte finns något hinder mot en ansökan enligt 11 §, skall verket kalla bolagets borgenärer. Kallelsen skall innehålla ett föreläggande för den som motsätter sig flyttningen av säte att senast viss dag skriftligen anmäla detta till verket.

Om Bolagsverket finner att det inte finns något hinder mot en ansökan enligt 11 §, skall verket kalla bolagets borgenärer. Kallelsen skall innehålla ett föreläggande för den som motsätter sig flyttningen av säte att senast viss dag skriftligen anmäla detta till verket. *Bolagsverket skall dock inte kalla de borgenärer, vilkas anspråk avser en fordran på lön eller annan ersättning som omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497).*

Kallelsen skall ske genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar. Bolagsverket skall skicka en särskild underrättelse om kallelsen till Skatteverket och till kronofogdemyndigheten i den region där bolaget har sitt säte.

Denna lag träder i kraft den 7 oktober 2005.

Rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (1980 års lönegarantidirektiv) antogs den 20 oktober 1980.⁴ Direktivet är *bilaga 1*. Den 23 september 2002 antog Europaparlamentet och rådet direktiv 2002/74/EG om ändring av rådets direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens.⁵ En svensk version av direktivet finns i *bilaga 2*.

Inom Regeringskansliet har utarbetats promemorian *Lönegaranti vid gränsöverskridande situationer* (Ds 2004:47). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 3*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr. N2004/7699/ARM).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 10 februari 2005 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 6*. Lagrådets synpunkter finns i *bilaga 7*. Regeringen har i huvudsak följt Lagrådets förslag. Synpunkterna behandlas i avsnitt 6.1, 8 och i författningskommentaren. I propositionen har också några redaktionella ändringar gjorts.

⁴ EGT L 283, 28.10.80, s. 23 (Celex 31980L0987).

⁵ EGT L 270, 8.10.2002, s. 10 (Celex 32002L0074).

Rådets direktiv av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (1980 års lönegarantidirektiv) är enligt artikel 1 tillämpligt på sådana fordringar som arbetstagare har på grund av anställningsavtal eller anställningsförhållanden gentemot arbetsgivare som är att anse som insolventa enligt artikel 2. Direktivet ålägger medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att s.k. garantiinstitutioner garanterar betalning av arbetstagarnas utestående fordringar som grundar sig på anställningsavtal eller anställningsförhållanden (artikel 3). Medlemsstaterna får begränsa garantiinstitutionernas ansvar inom vissa ramar som anges i artikel 4.

1980 års lönegarantidirektiv har genomgått vissa förändringar genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG av den 23 september 2002 om ändring av rådets direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens, härafter kallat ändringsdirektivet. Bl.a. har genom artikel 4.4 ändringsdirektivet i 1980 års lönegarantidirektiv införts två nya artiklar, 8a och 8b, som tar sikte på situationer där en arbetstagare arbetar i ett EU-land för en arbetsgivare som drabbas av insolvens i ett annat EU-land.

Enligt artikel 8a.1 i lönegarantidirektivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet skall, när ett företag som är verksamt på minst två medlemsstaters territorium är insolvent i den mening som avses i artikel 2.1, institutionen i den medlemsstat på vilkens territorium arbetstagarna normalt utför eller utförde sitt arbete vara behörig institution för betalningen av utestående fordringar till arbetstagarna. Av artikel 8a.2 framgår att omfattningen av arbetstagarnas rättigheter fastställs i den lagstiftning som gäller för den behöriga garantiinstitutionen. Medlemsstaterna skall enligt artikel 8a.3 vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de beslut som fattas inom ramen för ett insolvensförfarande enligt artikel 2.1 som inletts i en annan medlemsstat beaktas för att fastställa arbetsgivarens insolvens i den mening som avses i direktivet.

I artikel 8b.1 i lönegarantidirektivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet föreskrivs att medlemsstaterna för att genomföra artikel 8a skall föreskriva om utbyte av relevant information mellan de behöriga administrativa myndigheterna och/eller mellan de garantiinstitutioner som omnämns i artikel 3, vilket bland annat gör det möjligt att upplysa den behöriga garantiinstitutionen om arbetstagarnas utestående fordringar. Enligt artikel 8b.2 skall medlemsstaterna till kommissionen och till övriga medlemsstater lämna uppgifter om adress och telefon till sina behöriga administrativa myndigheter och/eller garantiinstitutioner. Kommissionen skall göra dessa upplysningar tillgängliga för allmänheten.

En viss skärpning av insolvensbegreppet i 1980 års lönegarantidirektiv har skett genom att även i en medlemsstat förekommande andra kollektiva förfaranden än likvidationsförfaranden kan omfattas av direktivet. Artikel 2.1 i 1980 års lönegarantidirektiv hänvisar dock alltjämt till det nationella insolvensbegreppet.

Lönegaranti vid konkurs

Enligt 1 § lönegarantilagen (1992:497) svarar staten för betalning av arbetstagares fordringar hos arbetsgivare som har försatts i konkurs i Sverige eller i ett annat nordiskt land, s.k. statlig lönegaranti. För att försättas i konkurs måste arbetsgivaren vara insolvent. Enligt 1 kap. 2 § konkurslagen (1987:672) avses med begreppet insolvens att gäldenären inte rätteligen kan betala sina skulder och att denna oförmåga inte är endast tillfällig.

Betalning enligt garantin lämnas till att börja med för arbetstagares fordringar som är förenade med löneförmånsrätt enligt 12 § förmånsrättslagen (1970:979). Förmånsrätten omfattar, som huvudregel, lönefordringar vilka har intjänats tre månader före det att konkursansökningen kom in till rätten och en månad efter konkursbeslutet. I de fall en lönefordran skall bestämmas enligt särskild beräkningsgrund är fordringen förmånsberättigad om den förfallit till betalning inom tre månader innan konkursansökningen gjordes till tingsrätten. Härutöver finns ytterligare undantag från att lönefordringar skall vara intjänade tre månader före det att konkursansökningen kom in till rätten, t.ex. om lönefordringarna före en konkurs varit föremål för tvist eller om arbetstagaren inte har kunnat nå arbetsgivaren med en uppmaning enligt 2 kap. 9 § konkurslagen. Semesterlön och semesterersättning som är intjänad före konkursansökningen omfattas av förmånsrätt för vad som står inne för det löpande och det närmast föregående intjänandeåret.

Lönegaranti lämnas enligt 7 § andra stycket lönegarantilagen för uppsägningslön även för tid efter en månad från konkursbeslutet under förutsättning att arbetstagaren inte längre utför arbete åt konkursgäldenären eller konkursboet samt att arbetstagaren står till arbetsmarknadens förfogande genom att vara inskriven vid den offentliga arbetsförmedlingen. Om arbetstagaren uppbär lön från annat håll eller skulle kunna uppbära sådan lön så skall detta beaktas vid bestämmandet av lönegaranti-ersättningen, 7 § tredje stycket lönegarantilagen. Om arbetstagaren fortsätter att utföra arbete en månad efter beslutet om konkurs genom att konkursboet inträder i anställningsavtalet eller nyttjar arbetskraften under arbetstagarens uppsägningstid skall lön för detta arbete betalas av konkursboet, 5 kap. 18 § konkurslagen. Ersättning enligt garantin lämnas alltså inte. Av 8 § lönegarantilagen följer bl.a. att även arbetstagares kostnader för att försätta arbetsgivaren i konkurs omfattas av garantin.

Av 9 § lönegarantilagen framgår att betalning enligt garantin är begränsad. Ersättning till en arbetstagare kan lämnas med maximalt ett belopp som motsvarar fyra gånger det vid tiden för konkursbeslutet gällande prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, f.n. 157 600 kronor. För fordran på lön eller annan ersättning gäller garantin för en sammanlagd anställningstid om högst åtta månader.

I det fallet att konkursen har inträffat i ett annat nordiskt land lämnas enligt 2 § lönegarantilagen endast ersättning för sådan fordran som avser anställning med övervägande anknytning till Sverige eller svenska förhållanden.

Lönegarantilagen är inte tillämplig när arbetsgivaren genomgår en rekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion. För att en arbetsgivare skall kunna komma i fråga för företagsrekonstruktion krävs att det kan antas att denne inte kan betala sina förfallna skulder eller att en sådan oförmåga inträder inom kort (illikviditet). Det krävs således inte att insolvens har inträtt. Regeringen beslutade den 10 februari 2005 propositionen 2004/05:57 Lönegaranti vid företagsrekonstruktion. I propositionen föreslås ändringar i lönegarantilagen som innebär att ersättning enligt garantin skall lämnas även vid företagsrekonstruktioner. Förslagen innebär att ersättning enligt lönegarantin skall kunna lämnas vid en företagsrekonstruktion i samma omfattning som vid en konkurs. Ändringarna i lönegarantilagen har föreslagits träda i kraft den 1 juni 2005.

Administrationn av lönegarantin

Sker ett konkursförfarande med bevakning skall konkursförvaltaren enligt 11 § lönegarantilagen snarast underrätta länsstyrelsen om sådana fordringar som omfattas av garantin och som enligt förvaltarens bedömning är klara. Underrättelse om övriga fordringar som omfattas av garantin skall lämnas utan dröjsmål sedan fordringarna blivit utdelningsgilla. Förvaltaren skall enligt 15 § lönegarantilagen bevaka klara fordringar för arbetstagarens räkning. Sker konkursförfarandet utan bevakning är det enligt 16 § lönegarantilagen konkursförvaltaren som prövar och beslutar om en lönefordran omfattas av lönegarantin. Om förvaltaren finner att så är fallet skall denne enligt 17 § lönegarantilagen samma dag som han meddelar beslutet underrätta länsstyrelsen i det län dit den tingsrätt som handlägger konkursärendet hör. Det är länsstyrelsen som enligt 22 § lönegarantilagen skall betala ut garantibeloppet till arbetstagaren.

Kronofogdemyndigheten är tillsynsmyndighet vid konkurs vari även innefattas konkursförvaltarens hantering av ett lönegarantiärende. Vid kronofogdemyndigheterna finns särskilda enheter för tillsyn i konkurser. Kronofogdemyndigheter finns i tio regioner runt om i landet och de ansvarar var och en för ett eller flera län. Kronofogdemyndighetens uppgift som tillsynsmyndighet är bl.a. att föra statens talan i mål angående överprövning av konkursförvaltarens beslut rörande lönegaranti.

Om en arbetsgivare har försatts i konkurs i ett annat nordiskt land får arbetstagaren enligt 21 § lönegarantilagen ansöka om utbetalning av garantibelopp hos tillsynsmyndigheten som svarar för det län där arbetstagaren vistas. Ansökan prövas härafter av tillsynsmyndigheten, dvs. den aktuella kronofogdemyndigheten. Även i dessa fall betalas garantibeloppet ut av länsstyrelsen.

6.1 Rätten till lönegaranti vid gränsöverskridande situationer

Regeringens förslag: Staten svarar för betalning av arbetstagares fordran hos arbetsgivare som i ett annat land i Europeiska unionen eller ett annat land inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet än Sverige är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i artikel 2.1 rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagar- na vid arbetsgivarens insolvens.

Vad som i lönegarantilagen (1992:497) sägs om konkurs gäller i till- lämpliga delar vid sådana insolvensförfaranden.

Betalning enligt garantin lämnas endast om arbetstagaren för arbets- givarens räkning utför eller utförde sitt arbete främst i Sverige.

Om arbetsgivaren har försatts i konkurs i Sverige och arbetstagaren utför eller utförde arbete för arbetsgivarens räkning främst i ett annat EU- eller EES-land lämnas inte betalning enligt garantin.

Promemorians förslag: Överensstämmer i princip med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker för- slaget eller lämnar det utan erinran. Några remissinstanser, bl.a. *Skatte- verket* och *Ackordcentralen*, anser att frågan om en arbetstagare normalt utför eller utförde sitt arbete i Sverige i vissa fall kan vara svår att avgöra och anser att anknytningskravet bör belysas ytterligare i förhållande till promemorian. Några remissinstanser, bl.a. *Juridiska fakulteten vid Upp- sala universitet*, *Malmö tingsrätt* och *Föreningen Sveriges Kronofogdar*, ifrågasätter eller anser att frågan ytterligare bör utredas om regleringen rörande nordiska konkurser i lönegarantilagen bör kvarstå vid sidan av den i promemorian föreslagna regleringen. *Arbetsdomstolen* ifrågasätter om inte promemorians förslag i denna del innebär en motstridig reglering i de fall konkurs inträffar i ett annat nordiskt land som samtidigt är med- lem i EU. *Skatteverket* delar i denna fråga den bedömning som görs i promemorian och anser att regleringen rörande konkurser i andra nordis- ka länder bör kvarstå parallellt med den föreslagna regleringen. *Tjänste- männens Centralorganisation (TCO)* anser att kravet på anknytning bör vara detsamma i fall av insolvensförfaranden i andra EU- och EES- länder som det som i dag gäller i fall av konkurs i andra nordiska länder.

Skälen för regeringens förslag*Utökat tillämpningsområde*

Lönegarantidirektivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet föreskriver att det EU-land där en arbetstagare normalt utför eller utförde sitt arbete för en arbetsgivare som är insolvent enligt direktivet skall svara för utbe- talningen av ersättning enligt lönegarantin när den insolventa arbetsgiva- ren finns i ett annat EU-land. Enligt 1 § lönegarantilagen omfattar det svenska lönegarantisystemet i dag endast konkurser som har inträffat i

Sverige eller i ett annat nordiskt land. För att fullt ut uppfylla lönegarantidirektivets krav behöver svensk lagstiftning således ändras så att möjligheten att få ersättning enligt den svenska lönegarantin utsträcks till att gälla även i sådana gränsöverskridande fall som avses i lönegarantidirektivet. Lönegarantidirektivet är tillämpligt även för länder som ingår i det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) utan att vara medlemmar i EU (Norge, Island och Liechtenstein). Genom den gemensamma EES-kommitténs beslut den 26 september 2003 har ändringsdirektivet blivit en del av EES-avtalet. För Norge, Island och Liechtenstein trädde ändringsdirektivet i kraft den 1 april 2004. Regeringen föreslår därför att även insolvensförfaranden i lönegarantidirektivets mening som äger rum i dessa länder omfattas av lagen.

Insolvensförfaranden enligt EG-direktivet

Regeringens förslag innebär att ersättning enligt den svenska lönegarantin skall betalas ut i fall där ett insolvensförfarande i ett annat EU- eller EES-land ger rätt till lönegaranti enligt lagstiftningen i det landet. Samtliga medlemsländer skall enligt artikel 10a lönegarantidirektivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet till kommissionen anmäla vilka insolvensförfaranden som enligt respektive nationell rätt ger rätt till lönegaranti. För Sveriges vidkommande är det som påpekats i promemorian i dagsläget endast insolvensförfarandet konkurs som ger rätt till lönegaranti. Som nämnts i avsnitt 5 har i ett annat lagstiftningsärende föreslagits att även företagsrekonstruktion från och med den 1 juni 2005 skall ge rätt till ersättning enligt garantin. Företagsrekonstruktion utgör emellertid inte ett sådant insolvensförfarande som avses i lönegarantidirektivet. Enligt *Lagrådet* bör Sverige överväga att anmäla också företagsrekonstruktion enligt lagen därom till EU såsom ett insolvensförfarande enligt artikel 2.1 i direktivet. Regeringen tar inte särskild ställning till den saken nu.

Anknytningskravet

Det krav som enligt artikel 8a lönegarantidirektivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet uppställs för att en arbetstagare i gränsöverskridande fall skall kunna kräva ersättning från garantin i en viss medlemsstat är att han eller hon *normalt utför eller utförde sitt arbete* för den insolventa arbetsgivarens räkning i det landet. Motsvarande krav på anknytning bör uppställas i den svenska lagstiftningen för att på ett naturligt sätt avgränsa ansvaret mellan medlemsländerna. Det förekommer att en arbetstagare arbetar i flera länder, exempelvis om han eller hon är anställd inom transportbranschen. Syftet med bestämmelsen är att i en sådan situation bestämma vilket land som skall garantera lönen. Som *Lagrådet* föreslagit blir regleringen klarare om förutsättningarna för betalning enligt garantin i lagtexten uttrycks med att en arbetstagare utför eller utförde sitt arbete *främst* i Sverige. Ordet ”främst” får i detta sammanhang anses ha samma innebörd som direktivets ”normalt”.

Om en svensk arbetsgivare drabbas av insolvens enligt lönegarantidirektivet och har arbetstagare som normalt utför eller utförde arbete för

arbetsgivaren i ett annat EU-land är det enligt direktivet det senare landet som skall svara för ersättning enligt lönegarantireglerna i det landet. I en sådan situation skall det inte vara möjligt att få ersättning enligt den svenska lönegarantin.

Några remissinstanser, däribland *Skatteverket*, har pekat på att svårigheter kan uppstå när det gäller att i praktiken avgöra om anknytningskravet är uppfyllt och har efterlyst klargöranden i denna fråga. Särskilt har pekats på det oacceptabla i att en arbetstagare skulle kunna nekas lönegaranti i fall där garantiinstitutioner i flera länder gör bedömningen att anknytningskravet enligt respektive lands nationella regler inte är uppfyllt. Några remissinstanser, bl.a. *Ackordcentralen*, har anfört att ersättning enligt den svenska lönegarantin bör betalas ut även i fall där en arbetstagare nekas ersättning i ett annat medlemsland vid en svensk arbetsgivares insolvens.

Frågan om när anknytningskravet kan anses vara uppfyllt får som konstateras i promemorian avgöras från fall till fall. Helt oproblematiskt är det fallet att arbetstagaren uteslutande eller näst intill uteslutande arbetar i Sverige för en arbetsgivare från ett annat EU- eller EES-land. Svårare att bedöma är det fallet att en arbetstagare för arbetsgivaren arbetar eller har arbetat i ungefär samma omfattning i Sverige som i ett annat EU- eller EES-land. I ett sådant fall kan som anförts i promemorian andra faktorer beaktas för att avgöra i vilket av länderna arbetstagaren har rätt till ersättning enligt lönegarantin, såsom i vilket land arbetstagaren är bosatt och har erlagt inkomstskatt och även var arbetsgivaren är etablerad och har erlagt sociala avgifter för arbetstagaren.

Kan man vid bedömningen konstatera att arbetstagaren utför eller har utfört sitt arbete i betydligt högre utsträckning i Sverige bör man dock inte kunna peka ut ett annat lands garantiinstitution som den behöriga med anförande av andra faktorer. Att just platsen där arbetstagaren normalt eller främst utför sitt arbete för den aktuella arbetsgivaren har valts som kriterium för att avgöra vilket land som enligt lönegarantidirektivet skall svara för ersättning enligt garantin motiveras i huvudsak med att det skall vara så enkelt som möjligt för en arbetstagare som drabbats av arbetsgivarens insolvens att göra sin rätt till ersättning gällande. Först om det inte går att bedöma i vilket av flera EU-länder en arbetstagare har arbetat under sådana förhållanden att anknytningskravet är uppfyllt bör man enligt regeringens bedömning kunna lägga andra faktorer till grund för bedömningen av om kravet är uppfyllt. I tveksamma fall bör direktivets syfte att underlätta för arbetstagare att göra sin rätt till ersättning gällande ha en avgörande betydelse. Således bör den garantiinstitution där en arbetstagare objektivt sett vid tiden för insolvensen har eller hade enklast att ansöka om lönegaranti i nu aktuella situationer också anses vara den behöriga institutionen. Sannolikt är detta ofta institutionen i det land där arbetstagaren är eller var bosatt när insolvensen inträdde.

En arbetstagare kan anses utföra sitt arbete främst i Sverige även om han eller hon inte har hunnit göra det under någon längre period när arbetsgivaren i ett annat land drabbas av insolvens. I sådana fall kan anknytningskravet vara uppfyllt om det av omständigheterna framgår att arbetstagaren skulle ha utfört sitt arbete i Sverige om insolvensen inte hade inträffat.

Under alla förhållanden bör som anförs i promemorian bedömningen utifrån den svenska lagstiftningen ske med hänsyn till att den enskilde arbetstagaren inte riskerar att hamna i en situation där han eller hon nekas utbetalning från lönegarantin av samtliga inblandade länders garantiinstitutioner. Det är enligt regeringens mening rimligt att det vid prövningen av om anknytningen till Sverige är tillräckligt stark tas viss hänsyn till om arbetstagaren tidigare ansökt om lönegaranti i andra EU-länder men nekats ersättning med hänvisning till att anknytningskravet enligt det aktuella landets lagstiftning inte är uppfyllt.

Nordiska konkurser

TCO anser att det saknas anledning att uppställa, som man tolkar det, starkare krav på anknytning i fall av konkurser i andra EU-länder jämfört med det krav som redan finns beträffande nordiska konkurser. En sådan skillnad kan enligt TCO vara diskriminerande gentemot EU-medborgare. Det är enligt TCO också önskvärt att ha en enkel och enhetlig reglering som omfattar såväl de nordiska konkurserna som insolvensförfaranden i andra EU- och EES-länder. Några remissinstanser har i stället ifrågasatt om inte fall av konkurs i andra nordiska länder kommer att omfattas av den i promemorian föreslagna regleringen och att den nordiska särregleringen därför bör kunna slopas.

Som nämnts ovan bör enligt regeringens uppfattning motsvarande krav på anknytning som anges i artikel 8a lönegarantidirektivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet användas i den svenska lagstiftningen för att på ett naturligt sätt avgränsa ansvaret mellan medlemsländerna. Ett annorlunda formulerat anknytningskrav skulle medföra problem vid bedömningen av vilket av flera möjliga länder som till följd av regleringen i lönegarantidirektivet skulle vara skyldigt att svara för ersättning enligt lönegarantin i en gränsöverskridande situation.

När det gäller rätten till lönegaranti vid konkurser som inträffat i ett annat nordiskt land är anknytningskravet i 2 § lönegarantilagen något annorlunda, jämfört med det som föreskrivs i lönegarantidirektivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet. För att betalning enligt garantin skall lämnas i sådana s.k. nordiska fall krävs att fordran har *övertvägande anknytning* till Sverige eller svenska förhållanden. Vid prövningen av om detta anknytningskrav är uppfyllt kan sannolikt inte läggas samma avgörande vikt vid att arbetstagaren har utfört arbetet i Sverige som vid prövningen utifrån regleringen i lönegarantidirektivet, även om prövningen i praktiken i de allra flesta fall bör leda till att samma land pekats ut som ansvarigt för lönegarantin utifrån båda regleringarna (jfr prop. 1991/92:139 s. 25 och s. 45). Som har konstaterats i promemorian har rätten till svensk lönegaranti vid nordiska konkurser sin grund i sedan länge gällande bilaterala avtal och principer på det sociala området. Det skall vidare påpekas att det är oklart hur en rätt till ersättning enligt lönegarantin som förutsätter att ett land är medlem i EU eller omfattas av EES kan utövas i fall av konkurser i Grönland och Färöarna som inte som självständiga stater är medlemmar i vare sig EU eller EES men omfattas av den nordiska regleringen i lönegarantilagen. Med anledning av det nu anförda delar regeringen bedömningen i promemorian att den nordiska regleringen tills vidare bör kvarstå i lönegarantilagen parallellt med

den nu föreslagna ordningen. Det är dock självfallet inte så att frågan om rätten till betalning från lönegarantin vid konkurser i andra nordiska länder alltid skall avgöras utifrån den redan gällande nordiska regleringen. Den föreslagna regleringen för att genomföra ändringsdirektivet till lönegarantidirektivet bör fånga upp även de allra flesta fall av konkurser i andra nordiska länder och även eventuellt förekommande andra insolvensförfaranden i lönegarantidirektivets mening som medför rätt till ersättning från lönegarantin i dessa länder.

Anmälan som arbetssökande

Några remissinstanser, däribland *Skatteverket*, har ifrågasatt om lönegarantilagens krav på att arbetstagaren anmäler sig som arbetssökande hos offentlig arbetsförmedling för att en fordran på uppsägningslön skall omfattas av garantin alltid är ändamålsenligt i gränsöverskridande lönegarantiärenden. I detta avseende kan konstateras att det naturligtvis kan förekomma situationer där en arbetstagare som har rätt till ersättning enligt den svenska lönegarantin på grund av att han eller hon har utfört sitt arbete främst i Sverige ser det som naturligt att omedelbart t.ex. återvända till sitt hemland när en utländsk arbetsgivare blir insolvent och personalen sägs upp. Regeringen ser dock svårigheter när det gäller hur kravet på anmälan hos arbetsförmedlingen skulle kunna begränsas för att vara ändamålsenligt. Kravet har nämligen alltför fog för sig i det fallet att ersättning enligt garantin lämnas på grund av de nu föreslagna reglerna och arbetstagaren är svensk eller de facto väljer att kvarstanna i landet när han eller hon sägs upp från arbetet hos den utländske arbetsgivaren. Först om det i en insolvenssituation i det enskilda fallet framstår som naturligt för arbetstagaren att lämna landet och han eller hon dessutom faktiskt väljer att göra så förefaller kravet på anmälan hos svensk arbetsförmedling vara omotiverat. Att föreskriva om ett undantag från kravet som träffar just denna situation ter sig inte nödvändigt. Det skall också poängteras att en anmälan hos svensk arbetsförmedling inte i sig medför att hinder föreligger mot att arbetstagaren lämnar landet. Den arbetstagare som uppfyller kravet på anknytning till Sverige för att ersättning enligt lönegarantin skall lämnas bör i normalfallet heller inte ha några praktiska problem med att anmäla sig hos arbetsförmedlingen. Mot denna bakgrund anser regeringen inte att någon ändring av lönegarantilagen i detta hänseende bör ske.

6.2 Frågor rörande hanteringen av gränsöverskridande lönegarantiärenden

Regeringens förslag: Ansökan om utbetalning av ersättning enligt garantin i gränsöverskridande fall prövas av tillsynsmyndigheten, dvs. kronofogdemyndigheten för det län där arbetstagaren vistas.

I det fallet ett insolvensförfarande äger rum i ett annat EU- eller EES-land än Sverige skall den tillsynsmyndighet som hanterar lönegarantiärendet begära information som rör arbetstagares utestående fordran från den behöriga garantiinstitutionen i det landet. Tillsynsmyndigheten skall även, i det fallet att konkurs inträffat i Sverige, lämna sådan information till behörig garantiinstitution i ett annat EU- eller EES-land.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om utbyte av information mellan tillsynsmyndigheten och behöriga garantiinstitutioner i andra länder.

I lönegarantiärenden på grund av insolvensförfaranden i andra EU- eller EES-länder har arbetstagare i Sverige samma upplysningsskyldighet om sina inkomster från en annan anställning under uppsägningstiden som om det hade rört sig om en svensk konkurs.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Advokatsamfundet* anser att tillsynsmyndigheten inte bör hantera lönegarantifrågor eftersom myndigheten även företräder staten i lönegarantifrågor vid domstol. I stället föreslås att en konkursförvaltare utses oavsett om ett insolvensförfarande inletts i Sverige eller inte. *Ackordcentralen* anser att konkursförvaltaren när konkurs äger rum i Sverige är bäst lämpad att lämna information till lönegarantiinstitution i annat land rörande omständigheter av betydelse för lönegarantin.

Skälen för regeringens förslag

Ansökan och beslut om ersättning

Vid ett insolvensförfarande som äger rum i ett annat EU- eller EES-land än Sverige finns av naturliga skäl inte någon svensk konkursförvaltare i ärendet som kan informera länsstyrelsen om lönefordringar som omfattas av lönegarantin. För att ett lönegarantiärende skall komma till stånd i Sverige i denna situation krävs därför i princip att arbetstagaren själv ansöker om ersättning enligt lönegarantin i anledning av insolvensförfarandet.

En arbetstagare i Sverige som drabbats vid arbetsgivarens insolvens i ett annat EU- eller EES-land bör kunna ansöka om lönegaranti hos en institution som ligger så nära honom eller henne som möjligt. Idealiskt vore om ansökan kunde göras hos den länsstyrelse som skulle ha haft att utbetala lönegarantiärsättningen om det rört sig om en konkurs i Sverige

med arbetstagare här i landet. Som nämnts i avsnitt 5 gör dock länsstyrelserna inte någon egentlig prövning av fordringarna i ett lönegarantiärende.

I fall av nordiska konkurser är det tillsynsmyndigheten, dvs. kronofogdemyndigheten för det län där arbetstagaren vistas, som i första instans gör en materiell prövning av arbetstagarens begäran om lönegaranti varefter länsstyrelsen verkställer utbetalningen. Regeringen delar bedömningen i promemorian att denna ordning bör gälla även i fall av insolvens i andra EU- och EES-länder när en arbetstagare ansöker om ersättning från lönegarantin här i landet. Även om antalet ärenden rörande lönegaranti vid konkurs i ett annat nordiskt land årligen förefaller vara lågt finns redan en viss vana hos kronofogdemyndigheterna att handlägga ärenden av gränsöverskridande karaktär och några grundläggande organisatoriska förändringar krävs inte för att inkludera även nu aktuella ärenden i hanteringen. Regeringen delar inte *Advokatsamfundets* uppfattning att tillsynsmyndigheten skulle vara olämplig som prövningsmyndighet enbart av den anledningen att myndigheten även uppträder som företrädare för staten i mål rörande lönegaranti vid domstol. Denna ordning gäller för övrigt redan i dag i fråga om lönegarantiärenden i anledning av konkurs i ett annat nordiskt land. Regeringen föreslår därför att en arbetstagare som vill göra gällande en rätt till lönegaranti i fall där en arbetsgivare är insolvent i ett annat EU- eller EES-land skall ansöka om ersättning hos tillsynsmyndigheten för det län där arbetstagaren vistas.

Regeringen föreslår även att samma ordning för att överklaga tillsynsmyndighetens beslut som i dag gäller i de nordiska fallen skall gälla även för lönegarantiärenden i fall av arbetsgivarens insolvens i ett annat EU- eller EES-land. Det innebär att en arbetstagare som är missnöjd med tillsynsmyndighetens beslut får väcka talan mot staten vid den tingsrätt där han eller hon skall svara i tvistemål i allmänhet (32 § andra stycket lönegarantilagen).

Regeringen föreslår vidare att arbetstagaren i lönegarantiärenden i nu aktuella situationer precis som vid konkurser i Sverige skall ha en upplysningsskyldighet om inkomster från andra anställningar (10 § lönegarantilagen). Uppgiftsskyldigheten skall i dessa fall gälla mot tillsynsmyndigheten i det län där arbetstagaren vistas.

Utbyte av information

Enligt artikel 8b i lönegarantidirektivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet skall medlemsstaterna föreskriva om utbyte av relevant information mellan de behöriga administrativa myndigheterna och/eller garantiinstitutionerna, vilket bl.a. skall göra det möjligt att upplysa den behöriga garantiinstitutionen om arbetstagarnas utestående fordringar.

När betalning enligt garantin skall ske i Sverige med anledning av att arbetsgivaren är insolvent i ett annat EU-land delar regeringen den bedömning som görs i promemorian att det är tillsynsmyndigheten i det län där arbetstagaren vistas som är bäst lämpad att inhämta relevant information rörande arbetstagarens utestående fordringar från garantiinstitutionen i ett annat EES- eller EU-land. Det är denna tillsynsmyndig-

het som hanterar lönegarantiärendet och beslutar utifrån den information som inhämtas från garantiinstitutionen i den andra medlemsstaten.

I promemorian görs bedömningen att tillsynsmyndigheten även är bäst lämpad att lämna efterfrågad information till garantiinstitutioner i andra länder vid gränsöverskridande situationer när det är fråga om en konkurs i Sverige. Promemorians förslag tillstyrks av flertalet remissinstanser, bl.a. *Skatteverket, kronofogdemyndigheterna i Göteborg, Malmö och Kalmar samt Konkursförvaltarkollegiernas förening. Ackordcentralen* anser att det skulle vara mer ändamålsenligt att lägga uppgiften att lämna information på den svenska konkursförvaltaren.

Regeringen delar principiellt Ackordcentralens uppfattning att konkursförvaltaren genom sin funktion är bäst lämpad att lämna nu aktuell information till den utländska garantiinstitutionen. Vid en konkurs i Sverige har konkursförvaltaren en omedelbar inblick i de förhållanden som är relevanta i ett lönegarantiärende och det är på grundval av de uppgifter konkursförvaltaren lämnar till länsstyrelsen som ersättning enligt garantin betalas ut till svenska arbetstagare. På motsvarande sätt kan man tänka sig en ordning där konkursförvaltaren lämnar information till en garantiinstitution i ett annat EU- eller EES-land som sedan på grundval av denna information beslutar i lönegarantiärendet.

Vad man från respektive EU-lands utgångspunkter måste åstadkomma för att genomföra ändringsdirektivet korrekt i det nu aktuella avseendet är att möjliggöra för en annan medlemsstats garantiinstitution att enkelt kunna efterfråga och erhålla relevant information i ett lönegarantiärende som på erforderligt sätt har anhängiggjorts vid myndigheten i den andra medlemsstaten. Enligt artikel 8b.2 i lönegarantidirektivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet måste varje medlemsstat till kommissionen och andra medlemsstater lämna information om adress och telefonnummer till behöriga myndigheter eller garantiinstitutioner i syfte att dessa skall kunna nås med en förfrågan om information t.ex. angående utestående fordringar i en konkurs. Att lägga funktionen att lämna information på den i den aktuella konkursen förordnade förvaltaren ter sig mot denna bakgrund som mindre lämpligt. Det är enligt regeringens uppfattning inte heller uteslutet att information i ett visst ärende kan komma att efterfrågas från en garantiinstitution i en annan medlemsstat även efter att konkursförvaltarens uppdrag med anledning av konkursen i Sverige är avslutat.

Mot denna bakgrund delar regeringen den bedömning som görs i promemorian att tillsynsmyndigheten även bör ges ansvaret att på förfrågan från en garantiinstitution i ett annat EU- eller EES-land lämna information rörande förhållanden som är relevanta i lönegarantifrågan. Därigenom ges tillsynsmyndigheten ett heltäckande ansvar när det gäller gränsöverskridande lönegarantifrågor och samma ordning som i dag gäller i de nordiska konkursfallen kommer att gälla även i sådana situationer som omfattas av ändringsdirektivet till lönegarantidirektivet.

Skatteverket och Kronofogdemyndigheten i Malmö har påpekat att det för närvarande pågår ett arbete med att omorganisera det svenska exekutionsväsendet. En intern arbetsgrupp inom Skatteverket har därvid föreslagit att all lönegarantihandläggning hos en kommande riksmyndighet skall koncentreras till ett kontor. Organisationsreformen är tänkt att träda ikraft vid årsskiftet 2005/06. Skatteverket anser mot denna bakgrund att

Ändringsdirektivet skall vara genomfört i svensk lagstiftning före den 8 oktober 2005. Vid denna tidpunkt måste således i Sverige finnas en fungerande organisation för hanteringen av de lönegarantiärenden som kan aktualiseras på grund av regleringen i lönegarantidirektivet. Enligt regeringens mening saknas möjlighet att i detta skede ta hänsyn till hur en framtida organisation av lönegarantihanteringen eventuellt kommer att förändras efter att lagändringarna har trätt i kraft. Skulle det behövas avser dock regeringen återkomma i frågan när det står klart hur den framtida organisationen ser ut.

7 Skyddet för löneborgenärer i samband med att ett europabolag flyttar sitt säte

Regeringens förslag: Löneborgenärer och pensionsborgenärer vilkas fordringar omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497) undantas från rätten att motsätta sig att ett europabolag flyttar sitt säte.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (se promemorian s. 40 f.).

Remissinstanserna: Det stora flertalet remissinstanser har tillstyrkt promemorians förslag eller inte haft några invändningar mot det. *LO* och *TCO* har dock avstyrkt förslaget med hänvisning till de praktiska svårigheterna för löneborgenärer i Sverige att tillvarata sina rättigheter enligt lönegarantin gentemot ett europabolag med säte i en annan medlemsstat. *LO* och *TCO* har bl.a. pekat på att löneborgenärerna inom vissa tidsfrister måste bevaka att ett insolvensförfarande har inletts mot europabolaget i en annan medlemsstat för att kunna göra anspråk på ersättning enligt lönegarantin.

Bakgrund: Europabolaget är en europeisk associationsform för gränsöverskridande samverkan i aktiebolagsform. De grundläggande reglerna för bolagsformen finns i en EG-förordning om europabolag⁶ (SE-förordningen). SE-förordningen hänvisar i sin tur i flera avseenden till gällande nationella regler för aktiebolag. Det innebär att aktiebolagslagens (1975:1385) bestämmelser i stor utsträckning kommer att tillämpas på europabolagen. I några frågor anger SE-förordningen dessutom att den nationella lagstiftaren får eller, i vissa fall, skall utfärda kompletterande bestämmelser som skall gälla för europabolag som har sitt säte i den medlemsstaten.

SE-förordningen, vars bestämmelser är direkt tillämpliga här i landet, trädde i kraft den 8 oktober 2004. Kompletterande svenska bestämmelser om europabolag har tagits in i lagen (2004:575) om europabolag. Lagen om europabolag trädde i kraft samma dag som SE-förordningen.

Utmärkande för europabolag är bl.a. att de skall kunna flytta sitt säte från en av EU:s medlemsstater till en annan. En flyttning av europabola-

⁶ Rådets förordning (EG) nr 2157/2001 av den 8 oktober 2001 om stadga för europabolag (EGT L 294, 10.11.2001, s. 1, Celex 32001R2157).

gets säte medför inte att bolaget avvecklas eller att en ny juridisk person bildas. I artikel 8 i SE-förordningen finns bestämmelser om förfarandet vid flyttning av säte. Där stadgas bl.a. att europabolagets lednings- eller förvaltningsorgan skall upprätta ett förslag om flyttning, att förslaget skall offentliggöras på visst sätt och att beslut om flyttningen skall fattas av bolagsstämman.

Skälen för regeringens förslag: En av de frågor som den svenska lagstiftaren haft anledning att ta ställning till vid tillkomsten av lagen om europabolag är den om skyddet för europabolagets borgenärer i samband med att europabolaget flyttar sitt säte. Som ett sista led i förfarandet om flyttning skall en domstol, notarie eller annan behörig myndighet i den medlemsstat där europabolaget har sitt säte utfärda ett intyg som slutgiltigt bekräftar att vad som krävs i fråga om handlingar och formaliteter före flyttningen har fullgjorts (artikel 8.8 i SE-förordningen). Innan ett sådant intyg utfärdas, skall europabolaget visa att borgenärer och andra rättighetsinnehavare är skyddade på ett betryggande sätt när det gäller sådana skulder som bolaget har ådragit sig före tidpunkten för offentliggörandet av förslaget till flyttning (artikel 8.7 andra stycket). Medlemsstaterna skall fastställa vilka närmare krav som skall gälla i fråga om borgenärernas och andra rättighetshavares skydd.

Med hänsyn till att en flytt av säte kan antas påverka såväl borgenärens rättsliga ställning som dennes praktiska möjligheter att driva in sin fordran, har den svenske lagstiftaren ansett det motiverat att införa särskilda skyddsregler för europabolagets borgenärer (se prop. 2003/04:112 s. 57 f.). Bestämmelserna har utformats med reglerna i 14 kap. 13–18 §§ aktiebolagslagen om det svenska fusionsförfarandet som förebild. Det innebär bl.a. att ett europabolag som har fattat beslut om att bolaget skall flytta sitt säte är skyldigt att skriftligen underrätta sina kända borgenärer om beslutet. En sådan underrättelse skall innehålla uppgift om borgenärernas rätt att ta del av förslaget om flyttning. I underrättelsen skall det också finnas en upplysning om borgenärernas rätt att motsätta sig flyttning. Vidare skall bolaget hos Bolagsverket ansöka om tillstånd till flyttning av säte. Om verket finner att det inte finns något hinder mot ansökan, skall verket kalla bolagets borgenärer att inom viss tid anmäla om de motsätter sig flyttningen av säte. Om någon borgenär har motsatt sig flyttningen skall ärendet överlämnas till rätten. För att rätten skall bifalla ansökan skall det krävas att bolaget visar att de borgenärer som har motsatt sig ansökan har fått full betalning eller betryggande säkerhet för sina fordringar. Om någon anmälan om motsättande inte inkommer, skall verket bifalla ansökan och utfärda ett sådant intyg som anges i artikel 8.8. Regeringen har i propositionen *Ny aktiebolagslag* lämnat förslag till en ny aktiebolagslag som föreslås ersätta den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 2004/05:85). Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2006. De nuvarande bestämmelserna om fusion mellan aktiebolag föreslås föras över i huvudsak oförändrade till den nya lagen.

I aktiebolagslagens fusionsregler görs vissa undantag från skyldigheten att underrätta bolagets borgenärer (se 14 kap. 13 § andra stycket aktiebolagslagen; jfr 23 kap. 19 § andra stycket förslaget till ny aktiebolagslag). Sålunda krävs inte någon underrättelse till bl.a. borgenärer vilkas anspråk avser en fordran på lön eller annan ersättning som har förmånsrätt enligt 12 § förmånsrättslagen (1970:979) eller en fordran på pension som har

förmånsrätt enligt 12 eller 13 § samma lag. Dessa fordringar omfattas enligt lönegarantilagen (1992:497) av statlig lönegaranti. I förslaget till ny aktiebolagslag hänvisas direkt till lönegarantilagen. Att dessa borgenärer också saknar rätt att motsätta sig att fusionsplanen verkställs framgår av 14 kap. 16 § första stycket aktiebolagslagen (jfr 23 kap. 22 § förslaget till ny aktiebolagslag).

Vid tillkomsten av borgenärsskyddsreglerna i lagen om europabolag övervägde lagstiftaren om det nu nämnda undantaget för löne- och pensionsborgenärer i aktiebolagslagens fusionsregler borde gälla också när ett europabolag med säte i Sverige flyttar sitt säte till en annan medlemsstat. I förarbetena uttalades bl.a. följande (prop. 2003/04:112 s. 59 f.):

”Det undantag som enligt aktiebolagslagens fusionsbestämmelser gäller för borgenärer med fordringar som omfattas av lönegarantilagen har sin grund i att sådana borgenärer anses ha betryggande säkerhet för sina fordringar redan genom lönegarantibestämmelserna (se prop. 1993/94:196 s. 101). Frågan är om det finns anledning att bedöma saken annorlunda när det gäller den situationen att ett europabolag flyttar sitt säte från Sverige till ett annat land.

I promemorian föreslogs att löneborgenärer skulle likställas med andra borgenärer och alltså ha rätt att motsätta sig flyttning av säte. Det kan konstateras att en sådan ordning, såsom *Sveriges advokatsamfund* har varit inne på, skulle kunna leda till olägenheter för europabolag som önskar flytta sitt säte från Sverige till ett annat land. Handläggningen vid Bolagsverket och domstol skulle riskera att bli praktiskt svårhanterlig särskilt för företag med många anställda. Vidare skulle krav på betalning eller säkerhet kunna leda till likviditetsproblem för vissa företag. Till saken hör också att någon motsvarande möjlighet för löntagarna inte kommer att finnas i den snarlika situation som uppkommer då ett svenskt aktiebolag deltar i bildandet av ett ”utländskt” europabolag genom fusion. I dessa fall hänvisar nämligen SE-förordningen direkt till nationella fusionsbestämmelser.

Det huvudsakliga skälet för att det i promemorian ändå föreslogs att löntagare skulle omfattas av borgenärsskyddsreglerna var den osäkerhet som ansågs råda kring lönegarantireglernas tillämpning i transnationella situationer. Med dagens regler skulle det vara osäkert om de som arbetar i Sverige för ett europabolag med säte i en annan medlemsstat har en ovillkorlig rätt till ersättning ur den svenska lönegarantin. Det EG-direktiv som reglerar lönegaranti (Rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens) är ett minimidirektiv.

De risker för arbetstagarna som framhölls i promemorian är emellertid övergående. År 2002 beslutades om ändringar i lönegarantidirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG av den 23 september 2002 om ändring av rådets direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens) av innebörd att arbetstagarna fr.o.m. den 8 oktober 2005 skall ha rätt att kräva ut sin lönegaranti i det land där arbetet utförs. De skäl som åberopades i promemorian för att ge löntagarna en rätt att motsätta sig flyttning av säte kommer således inom en snar framtid inte att göra sig gällande längre. Det är därför enligt vår mening rimligt att det införs ett undantag för löneborgenärerna av det slag som i dag gäller vid nationella fusioner. Med hänsyn till frågans nära koppling till lönegarantireglerna bör emellertid införandet av ett sådant undantag anstå till dess att de nämnda ändringarna i lönegarantidirektivet skall genomföras i svensk rätt. Vi föreslår därför inte något sådant undantag i denna proposition, men avser att återkomma i frågan.”

Något undantag för löne- eller pensionsborgenärer infördes alltså inte i lagen om europabolag. Det innebär att också sådana borgenärer för närvarande har en rätt att motsätta sig flyttning av europabolagets säte.

Som framhölls i förarbetena till lagen om europabolag, liksom i promemorian, talar starka skäl för att löne- eller pensionsborgenärer skall undantas från rätten att motsätta sig en flyttning av europabolagets säte.

Det huvudsakliga skälet för att ändå ge dessa borgenärer samma rätt som andra borgenärer har varit att det fram till nu har rått osäkerhet om lönegarantins räckvidd för en arbetstagare i ett europabolag med säte utanför Sverige. De nu aktuella ändringarna i lönegarantidirektivet innebär att en arbetstagare får rätt att kräva ut sin lönegaranti enligt lönegarantireglerna i det land där arbetet utförs. Genomförandet av direktivändringarna medför således att en arbetstagare som utför arbetet i Sverige, men som är anställd i ett europabolag med säte i en annan stat, kommer att åtnjuta samma rätt till lönegaranti avseende uppkomna löne- och pensionsfordringar som en arbetstagare i ett svenskt aktiebolag.

Mot denna bakgrund konstaterades i promemorian att det inte längre fanns något särskilt skyddsbehov för löne- och pensionsborgenärer i europabolag. Det föreslogs därför att borgenärer med löne- och pensionsfordringar skulle undantas från såväl kravet på underrättelse som rätten att motsätta sig en flyttning. Reglerna föreslogs motsvara undantagsbestämmelserna i aktiebolagslagens fusionsregler.

Mot promemorians förslag har *LO* och *TCO* invänt att det trots de nu aktuella förändringarna i lönegarantin kommer att vara svårt för en löntagare att i praktiken tillvarata sin rätt om arbetsgivaren har säte i en annan stat. *LO* och *TCO* har därvid pekat på att det krävs att ett insolvensförfarande har inletts i den medlemsstat där arbetsgivaren har sitt säte för att lönegaranti skall kunna aktualiseras. Insolvensförfarandet måste vidare ha inletts senast tre månader från det att en ostridig lönefordran har intjänats. Enligt *LO* och *TCO* innebär det en olägenhet att löntagare i Sverige kan bli tvungna att aktivt bevaka att ett insolvensförfarande har inletts eller pågår i ett annat land. I enstaka fall kan löntagaren dessutom själv behöva ta initiativ till att ansöka om att europabolaget försätts i konkurs för att få rätt till ersättning genom lönegarantin. Den ordning som därvid gäller för konkursförfarande eller motsvarande i en annan medlemsstat kan ofta antas vara helt obekant för löntagaren. *LO* och *TCO* har på de nu redovisade skälen avstyrkt att promemorians förslag genomförs.

Som anförts tidigare kan löneborgenärernas rätt att motsätta sig en flyttning få stora praktiska och ekonomiska konsekvenser. Skyddet kan i praktiken innebära att flyttningar omöjliggörs trots det skydd som lönegarantin erbjuder. Mot den bakgrunden kan det ifrågasättas om Sverige skulle anses leva upp till SE-förordningens krav om löneborgenärerna även fortsättningsvis kommer att omfattas av borgenärsskyddet.

Det bör vidare understrykas att kravet på att ett insolvensförfarande skall ha inletts för att rätt till ersättning ur lönegarantin skall utgå gäller också i de situationer då arbetsgivaren är ett bolag med säte i Sverige. De praktiska olägenheter som *LO* och *TCO* har tagit upp hänför sig alltså uteslutande till den omständigheten att en löntagare kan behöva skaffa sig information om, och delta i, ett förfarande som pågår i ett annat land än Sverige. De svårigheter som detta kan innebära för löneborgenärerna skall visserligen inte underskattas. Här finns det emellertid anledning att peka på de uppgifter som tillsynsmyndigheterna skall ha i detta sammanhang. Enligt 21 § lönegarantilagen skall löneborgenären ansöka om utbetalning av lönegarantin hos tillsynsmyndigheten i det län där han eller hon vistas. I samband med en sådan ansökan skall tillsynsmyndigheten enligt den nu föreslagna 21 a § samma lag hämta in relevant information

om löneborgenärens utestående fordringar från den behöriga myndigheten i den medlemsstat där arbetsgivaren har sitt säte. Det kan här också vara fråga om inhämtande av uppgifter om huruvida insolvensförfarande har inletts eller uppgifter om det utländska insolvensförfarandet i allmänhet. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får därutöver meddela närmare föreskrifter om utbyte av relevant information mellan tillsynsmyndigheten och behöriga myndigheter i andra medlemsstater.

Det nu sagda innebär att en svensk löneborgenär som vill tillvarata sin rätt enligt lönegarantin i förhållande till en arbetsgivare med säte utanför Sverige kan räkna med ett inte obetydligt stöd från svenska myndigheter. Synpunkterna från LO och TCO har mot den bakgrunden enligt regeringens mening inte sådan tyngd att löneborgenärerna även framdeles bör ha rätt att motsätta sig en flytt. Förslaget om att undanta löneborgenärer från de nu aktuella borgenärsskyddsreglerna bör därför – i enlighet med vad som anfördes i förarbetena till lagen om europabolag – genomföras.

När det gäller den lagtekniska lösningen har TCO invänt att det inte är lämpligt att avgränsa gruppen av löntagare genom att i författningstexten hänvisa till 12 § förmånsrättslagen. Mot denna bakgrund – och med beaktande av utformningen av reglerna om fusion i förslaget till ny aktiebolagslag – bör bestämmelserna utformas så att borgenärer vars fordringar omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen undantas från rätten till att motsätta sig flytt av ett europabolags säte.

8 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Ändringarna i lönegarantilagen och europabolagslagen träder i kraft den 7 oktober 2005. Ändringarna i lönegarantilagen tillämpas på insolvensförfaranden som inletts därefter.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Enligt ändringsdirektivet till 1980 års lönegarantidirektiv skall medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet före den 8 oktober 2005. Regeringen föreslår därför att ändringarna i lönegarantilagen skall träda i kraft den 7 oktober 2005. Ändringarna i lagen om europabolag är motiverade av de föreslagna ändringarna i lönegarantilagen och föreslås därför träda i kraft vid samma tidpunkt.

Av artikel 2.1 i ändringsdirektivet till 1980 års lönegarantidirektiv framgår att medlemsstaterna skall tillämpa de nationella bestämmelser som föranleds av ändringsdirektivet på alla former av insolvens som drabbar en arbetsgivare efter den dag då dessa bestämmelser har trätt i kraft. Som *Lagrådet* förordat bör mot denna bakgrund ikraftträdandebestämmelsen såvitt gäller lönegarantilagen kompletteras med orden ”och tillämpas på insolvensförfaranden som inletts därefter”.

9 Konsekvenser

De ändringar i lönegarantilagen som föreslås måste till följd av ändringarna i lönegarantidirektivet i princip genomföras oavsett vilka statsfinansiella och andra konsekvenser ändringarna medför. Lönegarantidirektivet är ett minimidirektiv och det är således inte möjligt att ge arbetstagare ett sämre skydd i de situationer som behandlas i direktivet än detta föreskriver.

I fråga om de statsfinansiella konsekvenserna av förslaget står klart att Sveriges åtaganden i lönegarantihänseende ökar genom lagändringarna eftersom även insolvensförfaranden i andra länder än Sverige och övriga nordiska länder kan medföra krav på ersättning från den svenska lönegarantin. Å andra sidan kommer som en konsekvens av ändringsdirektivet ersättning enligt lönegarantisystemen i andra EU-länder att lämnas för insolvensförfaranden som sker i Sverige, vilket i stället medför en lättnad i lönegarantihänseende som åtminstone teoretiskt får antas väga upp de ökade kostnaderna för ersättning i fall av insolvensförfaranden i andra länder. *Skatteverket* delar promemorians bedömning att de statsfinansiella konsekvenserna av ändringarna i lönegarantilagen är svårbedömda men anser att eventuella ökningsar av kostnaderna för hanteringen av lönegarantiärenden bör kunna hanteras inom nuvarande resurstilldelning. Skatteverket betonar emellertid att detta förutsätter en rationellt organiserad handläggning.

När det gäller administrationskostnader m.m. blir det med stor sannolikhet fråga om en ökad hantering av lönegarantiärenden för kronofogdemyndigheterna. Hur stor ökningen av antalet gränsöverskridande fall av lönegarantiärenden blir är dock svårt att uttala sig om i detta skede. Historiskt sett förefaller antalet ärenden med nordisk anknytning ha varit lågt. *Föreningen Sveriges Kronofogdar* gör bedömningen att antalet fall som aktualiseras genom ändringarna i lönegarantilagen inte heller kommer att bli särskilt stort. Regeringen delar bedömningen att de ökade kostnaderna får antas kunna hanteras inom nuvarande resurstilldelning. Detsamma gäller länsstyrelserna vars arbetsbelastning inte antas öka på ett sådant sätt att det medför ett ökat resursbehov.

Även konsekvenserna för de allmänna domstolarna är svårbedömda i detta skede men en viss ökning av antalet mål blir naturligtvis följderna av att även andra gränsöverskridande lönegarantiärenden än de nordiska kan överklagas hos tingsrätten. Den ökade kostnaden för domstolsväsendet får dock såvitt nu kan bedömas antas bli marginell. Ändringarna i europabolagslagen leder i stället förmodligen till minskade kostnader för domstolsväsendet eftersom vissa borgenärer som tidigare kunde motsätta sig en flyttning av ett europabolags säte och därvid få till stånd ett domstolsförfarande efter lagändringarna undantas från denna rätt. Sammantaget medför lagändringarna med stor sannolikhet åtminstone inte högre kostnader för de allmänna domstolarna.

Ändringarna i lönegarantilagen medför i övrigt enbart konsekvenser för de arbetstagare som drabbas av att en arbetsgivare blir insolvent i en annan medlemsstat än den där arbetstagaren huvudsakligen utför sitt arbete. Några konsekvenser för exempelvis småföretag har förslagen inte. Ändringarna i europabolagslagen medför att det sannolikt blir enklare för

ett bolag att flytta sitt säte till ett annat EU-land än vad som nu är fallet, Prop. 2004/05:128
vilket även gynnar småföretag som utgör europabolag.

Förslagen är könsneutrala och förväntas inte medföra konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.

10.1 Förslaget till lag om ändring i lönegarantilagen
(1992:497)

1 §

I paragrafen, som anger lagens tillämpningsområde, har en ny *tredje punkt* införts samt vissa redaktionella ändringar gjorts. Bestämmelsen innebär att betalning av en arbetstagares fordran enligt den svenska lönegarantin kan bli aktuell även när en arbetsgivare i ett annat medlemsland i Europeiska unionen (EU-land) eller i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-land) än Sverige är föremål för ett sådant insolvensförfarande som avses i artikel 2.1 lönegarantidirektivet. Vilka insolvensförfaranden i de olika EU- eller EES-länderna som omfattas av direktivet kommer att offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1. Den har fått sin lydelse efter förslag från *Lagrådet*.

2 a §

Paragrafen, som är ny, behandlar lönegaranti vid gränsöverskridande situationer i Europeiska unionen eller inom EES.

I *första stycket* behandlas vad som krävs för att en arbetstagare i Sverige skall ha rätt till svensk lönegaranti när arbetsgivaren är föremål för ett insolvensförfarande i ett annat EU- eller EES-land. Betalning enligt garantin lämnas när arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utför eller utförde sitt arbete främst i Sverige. När anknytningskravet är uppfyllt får avgöras från fall till fall. Helt oproblematiskt är det fallet att arbetstagaren uteslutande eller näst intill uteslutande arbetar i Sverige för en arbetsgivare från ett annat EU- eller EES-land. Svårare att bedöma är det fallet att en arbetstagare arbetar eller har arbetat i ungefär samma omfattning i Sverige som i ett annat EU- eller EES-land. I ett sådant fall kan beaktas andra faktorer såsom i vilket land arbetstagaren är bosatt och har erlagt inkomstskatt och även var arbetsgivaren är etablerad och har erlagt sociala avgifter för arbetstagaren. Kravet motsvarar det som följer av artikel 8a.1 lönegarantidirektivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet. Att ersättning enligt den svenska lönegarantin i denna situation endast lämnas när arbetsgivaren är insolvent i den mening som avses i artikel 2.1 lönegarantidirektivet följer av 1 §.

I *andra stycket* behandlas den omvända situationen att arbetsgivaren har försatts i konkurs i Sverige och har arbetstagare i andra EU- eller EES-länder. En arbetstagare som utför eller utförde arbetet främst i ett sådant land har inte rätt till betalning enligt den svenska garantin.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 6.1. Den har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Paragrafen, som är ny, innebär att vad som i lönegarantilagen sägs i fråga om konkurs och konkursbeslut skall gälla även vid betalning enligt garantin när förutsättningarna i 1 § 3 är uppfyllda. Bestämmelsen motiveras av att staten, om arbetstagaren har rätt till betalning enligt garantin på grund av att arbetsgivaren är insolvent i ett annat EU- eller EES-land än Sverige, enligt lönegarantidirektivet i dess lydelse enligt ändringsdirektivet skall svara för betalning av arbetstagares fordran enligt lönegarantilagen under samma villkor och förutsättningar som om det rörde sig om en konkurs i Sverige.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1. Den har fått sin lydelse efter förslag från *Lagrådet*.

10 §

Paragrafen behandlar arbetstagarens upplysningsskyldighet.

I *första stycket* har en ny sista mening införts som behandlar upplysningsskyldigheten vid sådana gränsöverskridande situationer som avses i 21 §. Arbetstagaren har samma upplysningsskyldighet gentemot tillsynsmyndigheten i fråga om inkomster som han eller hon skulle ha haft gentemot en konkursförvaltare om det rört sig om lönegaranti till följd av en konkurs i Sverige.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.2.

21 §

Paragrafen behandlar lönegaranti vid gränsöverskridande situationer, dvs. vid konkurser i ett annat nordiskt land eller när en arbetsgivare är insolvent i den mening som avses i 1 § 3 i ett annat EU- eller EES-land än Sverige.

I dessa fall skall den arbetstagare som gör gällande att garantin skall ersätta en fordran ansöka om betalning av garantibelopp hos tillsynsmyndigheten, dvs. kronofogdemyndigheten, för det län i vilket arbetstagaren vistas, på samma sätt som i dag gäller vid konkurser i annat nordiskt land.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.2. Den har fått sin lydelse efter förslag från *Lagrådet*.

21 a §

Paragrafen, som är ny, behandlar utbyte av information mellan administrativa myndigheter och/eller garantiinstitutioner i de olika EU- eller EES-länderna.

I *första stycket* behandlas situationen att betalning enligt garantin skall lämnas i Sverige då arbetsgivaren är insolvent i ett annat EU- eller EES-land. Tillsynsmyndigheten skall hos den behöriga garantiinstitutionen i det landet inhämta information rörande arbetstagares utestående fordringar hos arbetsgivaren. Det kan t.ex. vara fråga om uppgifter som rör

insolvensförfarandet, uppgifter om vilka fordringar en viss arbetstagare har mot en arbetsgivare i det andra landet samt uppgifter om arbetstagarerna redan ansökt om och blivit beviljad lönegaranti.

I *andra stycket* behandlas situationen att arbetsgivaren har försatts i konkurs i Sverige och att det från behörig administrativ garantiinstitution i ett annat EU- eller EES-land har gjorts en förfrågan om information. Tillsynsmyndigheten skall därvid lämna information som rör arbetstagarernas utestående fordringar och konkursen.

Av *tredje stycket* framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om utbyte av information mellan tillsynsmyndigheten och behöriga garantiinstitutioner i andra länder.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 6.2. Den har fått sin lydelse efter synpunkter från *Lagrådet*.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004: 575) om europabolag

10 §

Det nya *tredje stycket*, som delvis motsvarar vad som föreskrivs i 14 kap. 13 § andra stycket aktiebolagslagen (1975:1385), innebär att det inte är nödvändigt att underrätta löne- eller pensionsborgenärer, vilkas anspråk avser en fordran på lön eller annan ersättning som omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497), om europabolagets beslut att flytta sitt säte till en annan stat. Av vad som sägs i 12 och 13 §§ följer att sådana borgenärer inte heller har rätt att motsätta sig flyttningen av säte. När det gäller den lagtekniska utformningen, jfr 23 kap. 19 § förslaget till ny aktiebolagslag (prop. 2004/05:85). Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7.

12 §

Ändringen i *första stycket*, som delvis motsvarar vad som föreskrivs i 14 kap. 16 § första stycket aktiebolagslagen, innebär att Bolagsverket inte skall kalla löne- eller pensionsborgenärer vilkas anspråk avser en fordran på lön eller annan ersättning som omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497) när verket handlägger ett tillståndsärende enligt 11 §. Av 13 § framgår att Bolagsverket skall överlämna ett ärende enligt 11 § till allmän domstol, om någon borgenär har motsatt sig flyttningen. Detta gäller dock endast de borgenärer som Bolagsverket har kallat. Av detta följer att de nu nämnda löne- eller pensionsborgenärerna är undantagna från rätten att motsätta sig flyttning av europabolagets säte. Beträffande den lagtekniska utformningen, jfr 23 kap. 22 § förslaget till ny aktiebolagslag. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7.

RÅDETS DIREKTIV

av den 20 oktober 1980

om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning
om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens in-
solvens

(80/987/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs
yttrande ³, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att skydd upprättas för arbetstagarna vid
arbetsgivarens insolvens, särskilt för att garantera betalning av
deras utestående fordringar, samtidigt som hänsyn måste tas till
behovet av en välbalanserad ekonomisk och social utveckling
inom gemenskapen.

Det finns fortfarande skillnader mellan medlemsstaterna
beträffande omfattningen av skyddet för arbetstagarna i detta
avseende och ansträngningar bör göras för att minska dessa
skillnader som kan ha direkt betydelse för den gemensam-
ma marknadens funktion.

Tillnärmningen av lagstiftningen på detta område bör därför
främjas samtidigt som det sker en fortlöpande förbättring i
enlighet med artikel 117 i fördraget.

På grund av det geografiska läget och näringsverksamhetens
struktur i området avviker arbetsmarknaden på Grönland
fundamentalt från övriga områden inom gemenskapen.

När Grekland den 1 januari 1981 blir medlem av den Euro-
peiska ekonomiska gemenskapen i enlighet med akten om
anslutningsvillkoren för Grekland och anpassningen till
fördragen, är det lämpligt att i bilagan till detta direktiv under
rubriken *Grekland* uppta de kategorier av arbetstagare vars krav
får uteslutas i enlighet med artikel 1.2 i detta direktiv.

¹ EGT nr C 135, 9.6.1978, s. 2.

² EGT nr C 39, 12.2.1979, s. 26.

³ EGT nr C 105, 26.4.1979, s. 15.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

AVSNITT I

Räckvidd och definitioner

Artikel 1

1. Detta direktiv skall tillämpas på arbetstagares fordringar på grund av anställningsavtal eller anställningsförhållanden gentemot arbetsgivare som är att anse som insolventa enligt artikel 2.1.

2. Medlemsstaterna får undantagsvis utesluta fordringar från vissa kategorier av arbetstagare från tillämpningsområdet för detta direktiv på grund av den speciella arten av arbetstagarnas anställningsavtal eller anställningsförhållanden, eller på grund av att det finns andra former av garanti som ger arbetstagarna ett skydd motsvarande det som skall finnas enligt detta direktiv.

De kategorier av arbetstagare som avses i föregående stycke är upptagna i bilagan.

3. Detta direktiv skall inte gälla för Grönland. Detta undantag skall omprövas, om arbetsmarknadsstrukturen i området utvecklas.

Artikel 2

1. Såvitt gäller detta direktiv skall en arbetsgivare anses vara insolvent

a) när en ansökan har inlämnats om att det i enlighet med respektive medlemsstats lagar och andra författningar skall inledas ett förfarande som innebär att arbetsgivarens tillgångar tas i anspråk för att kollektivt tillgodose borgenärernas fordringar och som gör det möjligt att ta hänsyn till fordringarna enligt artikel 1,

b) när den enligt dessa lagar och andra författningar behöriga myndigheten

— antingen har beslutat att inleda förfarandet,
 — eller har fastställt att arbetsgivarens företag eller verksamhet definitivt har upphört och att befintliga tillgångar är otillräckliga för att förfarandet skall kunna inledas.

2. Detta direktiv berör inte medlemsstaternas nationella lagar beträffande definitionen av termerna "arbetstagare", "arbetsgivare", "lön", "omedelbar rätt till", och "framtida rätt till".

AVSNITT II

Bestämmelser om garantiinstitutioner

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall, om inte annat följer av artikel 4, vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att garantiinstitutioner garanterar betalning av arbetstagarnas utestående fordringar som grundar sig på anställningsavtal eller anställningsförhållanden och som gäller lön för tiden före ett visst datum.

2. Efter medlemsstaternas val skall detta datum vara

- antingen den dag då arbetsgivarens insolvens inträdde,
- eller den dag då arbetstagaren fick besked om uppsägning på grund av arbetsgivarens insolvens,
- eller den dag då arbetsgivarens insolvens inträdde eller då anställningsavtalet eller anställningsförhållandet med den berörde arbetstagaren upphörde på grund av arbetsgivarens insolvens.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna får välja att begränsa garantiinstitutionernas ansvar enligt artikel 3.

2. Om medlemsstaterna utnyttjar valmöjligheten enligt punkt 1 skall de

- i det fall som avses i artikel 3.2, första strecksatsen, säkerställa att betalning sker av utestående fordringar som gäller lön för de sista tre månaderna av ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande som har pågått inom en tidsperiod av sex månader före den dag då arbetsgivarens insolvens inträdde,
- i det fall som avses i artikel 3.2, andra strecksatsen, säkerställa att betalning sker av utestående fordringar som gäller lön för de sista tre månaderna av ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande före den dag då arbetstagaren

fick besked om uppsägning på grund av arbetsgivarens insolvens,

- i det fall som avses i artikel 3.2, tredje strecksatsen, säkerställa att betalning sker av utestående fordringar som gäller lön för de sista 18 månaderna av ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande före den dag då arbetsgivarens insolvens inträdde eller då anställningsavtalet eller anställningsförhållandet med arbetstagaren upphörde på grund av arbetsgivarens insolvens. I detta fall får medlemsstaterna begränsa betalningsansvaret till lön motsvarande en tidsperiod om åtta veckor eller flera kortare perioder om sammanlagt åtta veckor.

3. För att undvika utbetalning av belopp som går utöver de sociala målen för detta direktiv får medlemsstaterna dock sätta en övre gräns för betalningsansvaret på grund av arbetstagarnas utestående fordringar.

Om medlemsstaterna utnyttjar den sistnämnda valmöjligheten skall de till kommissionen meddela vilka metoder de valt för att fastställa denna gräns.

Artikel 5

Medlemsstaterna skall införa detaljerade bestämmelser för garantiinstitutionernas organisation, finansiering och verksamhet, i överensstämmelse med framför allt följande principer:

- a) Institutionernas tillgångar skall vara fristående från arbetsgivarnas driftskapital och skall inte vara tillgängliga vid ett insolvensförfarande.
- b) Arbetsgivarna skall bidra till institutionernas finansiering om den inte fullgörs helt av offentliga myndigheter.
- c) Institutionernas ansvar skall bestå oberoende av om förpliktelserna att bidra till finansieringen har uppfyllts eller inte.

AVSNITT III

Bestämmelser om social trygghet

Artikel 6

Medlemsstaterna får föreskriva att artikel 3-5 inte skall gälla för bidrag enligt nationella författningsreglerade socialförsäkringssystem eller enligt kompletterande pensionssystem utanför de nationella författningsreglerade socialförsäkringssystemen för ett eller flera företag.

Artikel 7

Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att underlåtenhet från arbetsgivarens sida, före inträdet av hans insolvens, att inbetala på honom ankommande obligatoriska bidrag till försäkringsinstitutionerna i enlighet med de nationella författningsreglerade socialförsäkringssystemen inte inverkar menligt på arbetstagarnas rätt till förmåner enligt dessa försäkringar, i den mån avdrag för arbetstagarens del av bidraget har gjorts vid utbetalning av arbetstagarnas löner.

Artikel 8

Medlemsstaterna skall säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas för att skydda arbetstagarnas intressen och de personers intressen som vid inträdet av arbetsgivarens insolvens redan har lämnat arbetsgivarens företag eller verksamhet, vad gäller rättigheter som tillförsäkrar dem omedelbara eller framtida ålderspensionsförmåner inklusive efterlevandeförmåner enligt kompletterande pensionssystem utanför de nationella författningsreglerade socialförsäkringssystemen för ett eller flera företag.

AVSNITT IV

Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser*Artikel 9*

Detta direktiv skall inte påverka medlemsstaternas rätt att tillämpa eller utfärda lagar eller andra författningar som är gynnsammare för arbetstagarna.

Artikel 10

Detta direktiv skall inte påverka medlemsstaternas möjligheter att

- a) vidta åtgärder för att förhindra missbruk,
- b) vägra att ta på sig eller begränsa det ansvar som avses i artikel 3, eller den garanterade förpliktelsen som avses i artikel 7, om det visar sig att uppfyllandet av förpliktelsen är orimligt på grund av förekomsten av särskilda förbindelser mellan arbetstagaren och arbetsgivaren och

gemensamma intressen som resulterat i hemliga överenskommelser mellan dem.

Artikel 11

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom 36 månader efter dagen för anmälan och skall genast underrätta kommissionen om detta.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 12

Medlemsstaterna skall inom 18 månader från utgången av den period om 36 månader som fastställts i artikel 11.1 överlämna all relevant information till kommissionen för att den skall kunna avge en rapport till rådet om tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 20 oktober 1980.

På rådets vägnar
J. SANTER
Ordförande

BILAGA

Kategorier av arbetstagare vars fordringar kan undantas från detta direktivs räckvidd i överensstämmelse med artikel 1.2

I. Arbetstagare som har ett anställningsavtal eller ett anställningsförhållande av speciell art

A. GREKLAND

Befälhavaren och besättningen på ett fiskefartyg i den mån de är avlönade genom andel i vinsten eller bruttointäkten av fartyget.

B. IRLAND

1. Hemarbetare (d.v.s. personer som arbetar på ackord i hemmet) såvida de inte har ett skriftligt anställningsavtal.

2. Nära anhöriga till arbetsgivaren utan något skriftligt anställningsavtal vars arbete kan hänföras till en privatbostad eller ett lantbruk där arbetsgivaren och de nära anhöriga bor.

3. Personer som normalt arbetar mindre än 18 timmar i veckan för en eller flera arbetsgivare och som inte betalar sina grundläggande levnadskostnader med lönen från detta arbete.

4. Personer som är sysselsatta med fiske på säsongbasis, tillfälligt eller på deltid, och vars lön består i del av fångsten.

5. Arbetsgivarens maka/make.

C. NEDERLÄNDERNA

Arbetstagare i hushållet som är anställda av en fysisk person och som arbetar mindre än tre dagar i veckan för personen i fråga.

D. STORBRITANNIEN

1. Befälhavaren och besättningen på ett fiskefartyg vars lön består i andel i vinsten eller bruttointäkten av fartyget.

2. Arbetsgivarens maka/make.

II. Arbetstagare som omfattas av andra garantiformer

A. GREKLAND

Besättningen på sjögående fartyg.

B. IRLAND

1. Fast anställda och pensionsberättigade arbetstagare vid lokala eller andra offentliga myndigheter eller i offentligt transportväsende.

2. Pensionsberättigade lärare som är anställda vid statliga skolor, gymnasier, grundskolor och lärarhögskolor.

3. Fast anställda och pensionsberättigade arbetstagare vid något av de privata sjukhus som finansieras av finansministeriet.

C. ITALIEN

1. Arbetstagare som omfattas av lagstadgade förmåner som garanterar att deras löner kommer att utbetalas även om företaget skulle drabbas av ekonomisk kris.

2. Besättningen på sjögående fartyg.

D. STORBRITANNIEN

1. Registrerade hamnarbetare som inte är helt eller huvudsakligen sysselsatta med annat arbete än hamnarbete.

2. Besättningen på sjögående fartyg.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG
av den 23 september 2002 om ändring av rådets di-
rektiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemssta-
ternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid ar-
betsgivarens insolvens

Sammanfattning av departementspromemorian – Lönegaranti vid gränsöverskridande situationer (Ds 2004:47)

Prop. 2004/05:128
Bilaga 3

I promemorian föreslås att ersättning enligt den svenska lönegarantilagen skall lämnas i fall där en arbetsgivare i ett annat EG-land är insolvent i den mening som avses i artikel 2.1 rådets direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens. För att ersättning skall lämnas krävs enligt förslaget att arbetstagaren för den insolventa arbetsgivarens räkning normalt utför eller utförde sitt arbete i Sverige. Prövningen av rätten till ersättning enligt garantin skall enligt förslaget göras av tillsynsmyndigheten efter ansökan från arbetstagaren. Tillsynsmyndigheten skall i ett sådant lönegarantiärende vända sig till den behöriga myndigheten eller garantiinstitutionen i det andra EG-landet för att inhämta relevant information rörande arbetstagarens utestående fordringar. Tillsynsmyndigheten ges enligt förslaget även till uppgift att lämna sådan relevant information till den behöriga myndigheten eller garantiinstitutionen i det andra EG- eller EES-landet i fall där en konkurs inträffat i Sverige och en arbetstagare har hävdats en rätt till lönegaranti i det andra landet.

De föreslagna ändringarna i lönegarantilagen syftar till att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG av den 23 september 2002 om ändring av rådets direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens. Direktivet skall vara genomfört i medlemsstaterna före den 8 oktober 2005.

Promemorian innehåller också förslag som rör löneborgenärers skydd i samband med att ett europabolag flyttar sitt säte. I promemorian föreslås nya bestämmelser härom i lagen (2004:575) om europabolag.

De i promemorian föreslagna ändringarna i lönegarantilagen och europabolagslagen föreslås träda ikraft den 7 oktober 2005.

Förslag till lag om ändring av lönegarantilagen (1992:497)

Härigenom föreskrivs⁷ i fråga om lönegarantilagen (1992:497)

dels att 1, 10 och 21 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 21 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya bestämmelser, 2 a och 21 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §⁸

Staten svarar enligt denna lag för betalning av arbetstagares fordran (statlig lönegaranti) hos en arbetsgivare som

– har försatts i konkurs i Sverige eller i ett annat nordiskt land, *eller*
– är föremål för företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion.

– har försatts i konkurs i Sverige eller i ett annat nordiskt land,
– är föremål för företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion, *eller*

– i en annan medlemsstat i Europeiska unionen än Sverige anses vara insolvent enligt artikel 2.1 rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens⁹, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG¹⁰. Vad som i denna lag sägs om konkurs gäller i tillämpliga delar vid sådana insolvensförfaranden.

2 a §

Om arbetsgivaren anses vara insolvent i ett annan medlemsstat i Europeiska unionen än Sverige lämnas betalning enligt garantin

⁷ Jfr rådets direktiv av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (EGT L 283, 28.10.1980, s. 23, Celex 31980L0987), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG av den 23 september 2002 om ändring av rådets direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (EGT L 270, 08.10.2002, s. 10, Celex 32002L0074).

⁸ Nuvarande lydelse enligt remiss överlämnad till Lagrådet genom regeringens beslut den 17 juni 2004.

⁹ EGT L 283, 28.10.1980, s. 23 (Celex 31980L0987).

¹⁰ EGT L 270, 08.10.2002, s. 10 (Celex 32002L0074).

endast om arbetstagaren för arbetsgivarens räkning normalt utför eller utförde arbete i Sverige.

Prop. 2004/05:128
Bilaga 4

Om arbetsgivaren har försatts i konkurs i Sverige och arbetstagaren normalt utför eller utförde arbete för arbetsgivarens räkning i en annan medlemsstat i Europeiska unionen lämnas inte betalning enligt garantin.

10 §¹¹

Om en arbetstagare har inkomster från en annan anställning under uppsägningstiden och dessa avser samma tid som arbetstagarens fordran i konkursen eller mot gäldenären vid företagsrekonstruktion, skall han eller hon upplysa förvaltaren eller rekonstruktören om inkomsterna.

Om en arbetstagare har inkomster från en annan anställning under uppsägningstiden och dessa avser samma tid som arbetstagarens fordran i konkursen eller mot gäldenären vid företagsrekonstruktion, skall han eller hon upplysa förvaltaren eller rekonstruktören om inkomsterna. *I fall som avses i 21 § gäller upplysningsskyldigheten gentemot tillsynsmyndigheten.*

Sådan upplysning skall också lämnas om arbetstagaren får aktivitetsstöd vid deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Konkurs i annat nordiskt land

Lönegaranti vid gränsöverskridande situationer

21 §

Om en arbetstagare vill göra gällande att garantin skall ersätta en fordran som han har mot en arbetsgivare som har försatts i konkurs i ett annat nordiskt land, skall han ansöka om utbetalning av garantibelopp hos tillsynsmyndigheten för det län där han vistas. Ansökan prövas av tillsynsmyndigheten.

Om en arbetstagare vill göra gällande att garantin skall ersätta en fordran som han eller hon har mot en arbetsgivare som har försatts i konkurs i ett annat nordiskt land *eller som är insolvent i en annan medlemsstat i Europeiska unionen än Sverige*, skall han *eller hon* ansöka om utbetalning av garantibelopp hos tillsynsmyndigheten för det län där han *eller hon* vistas. Ansökan prövas av tillsynsmyndigheten.

21 a §

Om en arbetstagare gör gällande att garantin skall ersätta en fordran som han eller hon har mot

¹¹ Nuvarande lydelse enligt remiss överlämnad till Lagrådet genom regeringens beslut den 17 juni 2004.

en arbetsgivare som är insolvent i en annan medlemsstat i Europeiska unionen skall tillsynsmyndigheten begära relevant information om arbetstagarens utestående fordringar hos den behöriga administrativa myndigheten/garantiinstitutionen i den medlemsstaten.

Om en arbetsgivare har försatts i konkurs i Sverige och har arbetstagare i en annan medlemsstat i Europeiska unionen skall tillsynsmyndigheten lämna relevant information om fordringarna vid förfrågan från behörig administrativ myndighet/garantiinstitution i den medlemsstaten.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om utbyte av relevant information mellan tillsynsmyndigheten och behörig administrativ myndighet/garantiinstitution hos andra medlemsstater.

Denna lag träder i kraft den 7 oktober 2005.

Förslag till lag om ändring av lagen (2004:575) om europabolag

Härigenom föreskrivs att 10 och 12 §§ lagen (2004:575) om europabolag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Om bolagsstämman med stöd av artikel 8 i SE-förordningen har beslutat att bolagets säte skall flyttas till en annan stat, skall bolaget skriftligen underrätta sina kända borgenärer om beslutet.

Underrättelsen skall innehålla uppgift om borgenärernas rätt att enligt artikel 8.4 i SE-förordningen ta del av förslaget om flyttning och av en sådan redogörelse som avses i artikel 8.3. Vidare skall underrättelsen innehålla uppgift om borgenärernas rätt att enligt 12 § motsätta sig flyttningen.

En underrättelse behöver inte sändas till borgenärer, vilkas anspråk avser en fordran på lön eller annan ersättning som har förmånsrätt enligt 12 § förmånsrättslagen (1970:979) eller en fordran på pension som har förmånsrätt enligt 12 eller 13 § samma lag.

12 §

Om Bolagsverket finner att det inte finns något hinder mot en ansökan enligt 11 §, skall verket kalla bolagets borgenärer. Kallelsen skall innehålla ett föreläggande för den som motsätter sig flyttningen av säte att senast viss dag skriftligen anmäla detta till verket.

Om Bolagsverket finner att det inte finns något hinder mot en ansökan enligt 11 §, skall verket kalla bolagets borgenärer. Kallelsen skall innehålla ett föreläggande för den som motsätter sig flyttningen av säte att senast viss dag skriftligen anmäla detta till verket. *Bolagsverket skall dock inte kalla de borgenärer, vilkas anspråk avser en fordran på lön eller annan ersättning som har förmånsrätt enligt 12 § förmånsrättslagen (1970:979) eller en fordran på pension som har förmånsrätt enligt 12 eller 13 § samma lag.*

Kallelsen skall ske genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar. Bolagsverket skall skicka en särskild underrättelse om kallelsen till Skatteverket och till kronofogdemyndigheten i den region där bolaget har sitt säte.

Denna lag träder i kraft den 7 oktober 2005.

Prop. 2004/05:128
Bilaga 4

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 2004/05:128
Bilaga 5

Riksrevisionen, Svea hovrätt, Arbetsdomstolen, Malmö tingsrätt, Domstolsverket, Bolagsverket, Konkurrensverket, Skatteverket, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Statskontoret, Arbetsgivarverket, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, ILO-kommittén, Närings- och teknikutvecklingsverket, Sveriges advokatsamfund, Föreningen Svenskt Näringsliv, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Föreningen Sveriges Kronofogdar, Stockholms handelskammare, Stiftelsen Ackordscentralen, Svenska bankföreningen, Fristående Sparbankers Riksförbund, Finansbolagens förening, Konkursförvaltarkollegiernas förening, Företagsrekonstruktionsföreningen, FAR, Sveriges redovisningskonsulters förbund, Svensk Handel, Företagarna, Företagarförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund, Svenska Kreditmannaföreningen, Sveriges Inkassoorganisation, Kronofogdemyndigheten i Malmö, Kronofogdemyndigheten i Göteborg, Kronofogdemyndigheten i Kalmar och Lärarnas Riksförbund.

Förslag till lag om ändring av lönegarantilagen (1992:497)

Härigenom föreskrivs¹² i fråga om lönegarantilagen (1992:497)

dels att 1, 10 och 21 §§ samt rubriken närmast före 21 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 2 a, 3 a och 21 a §§, av följande lydelse.

Lydelse enligt lagrådsremiss den 17 juni 2004 *Föreslagen lydelse*

1 §

Staten svarar enligt denna lag för betalning av arbetstagares fordran (statlig lönegaranti) hos en arbetsgivare som

- har försatts i konkurs i Sverige eller i ett annat nordiskt land, *eller*
- är föremål för företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion.

1. har försatts i konkurs i Sverige eller i ett annat nordiskt land,

2. är föremål för företagsrekonstruktion enligt lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion, *eller*

3. i ett annat medlemsland i Europeiska unionen (EU-land) eller i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-land) än Sverige är insolvent enligt artikel 2.1 i rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens¹³, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG¹⁴.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §

I fall som avses i 1 § 3 lämnas betalning enligt garantin endast om en arbetstagare för arbetsgivarens räkning normalt utför eller

¹² Jfr rådets direktiv 80/987/EEG av den 20 oktober 1980 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (EGT L 283, 28.10.1980), s. 23, (Celex 31980L0987), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/74/EG av den 23 september 2002 om ändring av rådets direktiv 80/987/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagarna vid arbetsgivarens insolvens (EGT L 270, 8.10.2002, s. 10, Celex 32002L0074).

¹³ EGT L 283, 28.10.1980, s. 23 (Celex 31980L0987).

¹⁴ EGT L 270, 8.10.2002, s. 10 (Celex 32002L0074).

utförde sitt arbete i Sverige. Om arbetsgivaren har försatts i konkurs i Sverige och arbetstagaren normalt utför eller utförde sitt arbete för arbetsgivarens räkning i ett annat EU- eller EES-land lämnas inte betalning enligt garantin.

Prop. 2004/05:128
Bilaga 6

3 a §

Vad som i denna lag sägs om konkurs gäller i tillämpliga delar vid sådan insolvens som avses i 1 § 3.

Lydelse enligt lagrådsremiss den 17 juni 2004 *Föreslagen lydelse*

10 §

Om en arbetstagare har inkomster från en annan anställning under uppsägningstiden och dessa avser samma tid som arbetstagarens fordran i konkursen eller mot gäldenären vid företagsrekonstruktion, skall han eller hon upplysa förvaltaren eller rekonstruktören om inkomsterna.

Om en arbetstagare har inkomster från en annan anställning under uppsägningstiden och dessa avser samma tid som arbetstagarens fordran i konkursen eller mot gäldenären vid företagsrekonstruktion, skall han eller hon upplysa förvaltaren eller rekonstruktören om inkomsterna. *I fall som avses i 21 § skall upplysningen i stället lämnas till tillsynsmyndigheten.*

Sådan upplysning skall också lämnas om arbetstagaren får aktivitetsstöd vid deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Konkurs i annat nordiskt land

Lönegaranti vid gränsöverskridande situationer

21 §

Om en arbetstagare vill göra gällande att garantin skall ersätta en fordran som han har mot en arbetsgivare som har försatts i konkurs i ett annat nordiskt land, skall han ansöka om utbetalning av garantibelopp hos tillsynsmyndigheten för det län där han vistas.

Om en arbetstagare vill göra gällande att garantin skall ersätta en fordran som han *eller hon* har mot en arbetsgivare som har försatts i konkurs i ett annat nordiskt land *eller som är insolvent i ett annat EU- eller EES-land än Sverige enligt 1 § 3*, skall *arbetstaga-*

Ansökan prövas av tillsynsmyndigheten.

ren ansöka om utbetalning av garantibelopp hos tillsynsmyndigheten för det län där han *eller hon* vistas. Ansökan prövas av tillsynsmyndigheten.

Prop. 2004/05:128
Bilaga 6

21 a §

Om en arbetstagare gör gällande att garantin skall ersätta en fordran som han eller hon har mot en arbetsgivare som är insolvent i ett annat EU- eller EES-land än Sverige enligt 1 § 3, skall tillsynsmyndigheten begära information om arbetstagarens utestående fordringar hos den behöriga garantiinstitutionen i det medlemslandet.

Om en arbetsgivare som har försatts i konkurs i Sverige har arbetstagare i ett annat EU- eller EES-land skall tillsynsmyndigheten lämna relevant information om fordringarna vid förfrågan från den behöriga garantiinstitutionen i den medlemsstaten.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om utbyte av information mellan tillsynsmyndigheten och behörig garantiinstitution hos andra medlemsländer.

Denna lag träder i kraft den 7 oktober 2005.

Förslag till lag om ändring av lagen (2004:575) om europabolag

Härigenom föreskrivs att 10 och 12 §§ lagen (2004:575) om europabolag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

10 §

Om bolagsstämman med stöd av artikel 8 i SE-förordningen har beslutat att bolagets säte skall flyttas till en annan stat, skall bolaget skriftligen underrätta sina kända borgenärer om beslutet.

Underrättelsen skall innehålla uppgift om borgenärernas rätt att enligt artikel 8.4 i SE-förordningen ta del av förslaget om flyttning och av en sådan redogörelse som avses i artikel 8.3. Vidare skall underrättelsen innehålla uppgift om borgenärernas rätt att enligt 12 § motsätta sig flyttningen.

En underrättelse behöver inte sändas till borgenärer, vars anspråk avser en sådan fordran på lön eller annan ersättning som omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497).

12 §

Om Bolagsverket finner att det inte finns något hinder mot en ansökan enligt 11 §, skall verket kalla bolagets borgenärer. Kallelsen skall innehålla ett föreläggande för den som motsätter sig flyttningen av säte att senast viss dag skriftligen anmäla detta till verket.

Om Bolagsverket finner att det inte finns något hinder mot en ansökan enligt 11 §, skall verket kalla bolagets borgenärer. Kallelsen skall innehålla ett föreläggande för den som motsätter sig flyttningen av säte att senast viss dag skriftligen anmäla detta till verket. *Bolagsverket skall dock inte kalla de borgenärer, vars anspråk avser en sådan fordran på lön eller annan ersättning som omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497).*

Kallelsen skall ske genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar. Bolagsverket skall skicka en särskild underrättelse om kallelsen till Skatteverket och till kronofogdemyndigheten i den region där bolaget har sitt säte.

Denna lag träder i kraft den 7 oktober 2005.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2005-02-24

Närvarande: f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist, justitierådet Torgny Håstad och regeringsrådet Göran Schäder.

Enligt en lagrådsremiss den 10 februari 2005 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lönegarantilagen (1992:497),
2. lag om ändring i lagen (2004:575) om europabolag.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Örjan Härneskog, biträdd av departementssekreteraren Tommy Larsson.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i lönegarantilagen

1 §

I denna paragraf anges under punkterna 1 – 3 i vilka fall den svenska staten svarar för betalning av en arbetstagares lönefordran (lönegaranti). Enligt det remitterade förslaget skall svensk lönegaranti i viss omfattning gälla även hos en arbetsgivare som i ett annat EU-land eller annat land inom EES än Sverige är ”insolvent enligt artikel 2.1” i EU:s lönegaranti-direktiv (punkt 3). Ordvalet förklaras av ordalydelsen i direktivet. I vanlig mening är insolvens emellertid inte knuten till ett visst land utan till en person, som i förekommande fall är insolvent universellt. Också för att få bättre kongruens med punkterna 1 och 2 (konkurs och företagsrekonstruktion) vore det en fördel om det i punkt 3 i stället stod ”i ett annat land ... än Sverige är föremål för (alternativt: genomgår) sådant insolvensförfarande som avses i artikel 2.1 ...”.

Motsvarande ändring bör göras i 3 a, 21 och 21 a §§.

2 a §

I den nya paragrafens första stycke anges att i fall som avses i 1 § 3 betalning enligt garantin endast lämnas om arbetstagaren för arbetsgivarens räkning normalt utför eller utförde sitt arbete i Sverige. Enligt andra stycket lämnas inte betalning enligt garantin, om arbetsgivaren försatts i konkurs i Sverige och arbetstagaren normalt utför eller utförde sitt arbete för arbetsgivarens räkning i ett annat EU- eller EES-land.

Ordet ”normalt” svarar mot den engelska textens ”habitually” och den franska textens ”habituellement”. En arbetstagare kan emellertid normalt arbeta i flera länder, exempelvis om han är anställd inom transportbranschen. Syftet med bestämmelsen är att bestämma vilket enda land, av flera länder, som skall garantera lönen. Detta skulle bättre komma fram om ”normalt” byttes ut mot ”främst”.

I andra stycket nämns, som ovan angetts, bara konkurs i Sverige. Härav följer att, om arbetsgivaren är föremål för företagsrekonstruktion enligt lagen härom i Sverige, dennes anställda inte är avskurna från rätt till svensk lönegaranti. Skälet härtill är att företagsrekonstruktion – fastän den enligt 1 § 2 ger rätt till svensk lönegaranti – av regeringen inte anses vara ett sådant insolvensförfarande som avses i lönegarantidirektivet (se avsnitt 6.1). Grunden för denna bedömning är, enligt vad som uppgetts vid föredragningen, inte att företagsrekonstruktion skulle sakna avvecklingssyfte utan att företagsrekonstruktion kan inledas redan när arbetsgivaren har betalningssvårigheter och således inte behöver vara insolvent.

Det är emellertid haltande att den svenska lönegarantin vid företagsrekonstruktion i Sverige skall omfatta inte bara alla anställda som arbetar främst i Sverige utan också alla anställda som arbetar främst i ett annat EU- eller EES-land samtidigt som den svenska lönegarantin sannolikt kommer att belastas med lönen till anställda som arbetar främst i Sverige när en företagsrekonstruktion äger rum i ett annat sådant land. Även om det i Sverige går att inleda företagsrekonstruktion utan att arbetsgivaren är insolvent, kommer detta praktiskt taget aldrig att äga rum. Tror arbetsgivaren att han klarar att betala sina skulder i den takt de förfaller, drar han sig med all säkerhet för att annonsera ekonomiska svårigheter genom en offentlig företagsrekonstruktion, särskilt som det är ytterst osannolikt att borgenärerna i detta läge skulle gå med på ett ackord. Sverige borde därför överväga att anmäla också företagsrekonstruktion enligt lagen därom till EU såsom ett insolvensförfarande enligt artikel 2.1. Sker detta, behöver företagsrekonstruktion beaktas också i 2 a § andra stycket och 21 a § andra stycket. Det kan rentav hävdas att tillsynsmyndigheten i Sverige bör vara beredd att enligt 21 a § andra stycket lämna upplysningar när arbetsgivaren genomgår svensk företagsrekonstruktion oavsett om Sverige anmält detta förfarande som ett förfarande enligt artikel 2.1 i direktivet, eftersom den anställda som arbetar främst utomlands kan vilja hävda att förfarandet faller under artikeln och därför vill få betalt ur lönegarantin i hemlandet.

21 §

Denna paragraf inleds med orden: ”Om en arbetstagare vill göra gällande att garantin skall ersätta en fordran som han eller hon har mot en arbetsgivare”. Vad som avses är att arbetstagaren vill att betalning skall lämnas enligt garantin, vilket också står i ett flertal andra paragrafer. Lagrådet förordar att paragrafen får inledas med orden: ”Om en arbetstagare begär betalning enligt garantin för en fordran som han eller hon har mot en arbetsgivare”. Motsvarande ändring bör göras i den nya 21 a §.

Ikraftträdandebestämmelsen

Enligt den föreslagna ikraftträdandebestämmelsen skall lagen träda i kraft den 7 oktober 2005 utan några övergångsbestämmelser. Det innebär att de nya reglerna blir tillämpliga också på insolvensförfaranden som inletts före ikraftträdandet. Av artikel 2.1 i ändringsdirektivet till 1980 års lönegarantidirektiv framgår emellertid att medlemsstaterna skall tillämpa de nationella bestämmelser som föranleds av ändringsdirektivet på alla former av ”insolvens” som drabbar en arbetsgivare efter den dag då dessa bestämmelser har trätt i kraft. Lagrådet förordar mot denna bakgrund att ikraftträdandebestämmelsen kompletteras med orden ”och tillämpas på insolvensförfaranden som inletts därefter”.

Förslaget till lag om ändring i lagen om europabolag

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Näringsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 mars 2005

Närvarande: Statsministern Persson, statsråden Ringholm, Sahlin, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Karlsson

Regeringen beslutar proposition 2004/05:128 Lönegaranti vid gränsöverskridande situationer